

УДК 338.48

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ
ТУРИСТСЬКИХ РЕСУРСІВМАТВІЙЧУК Л.Ю., ЛЕПКИЙ М.І.,
МАХЛИНЕЦЬ С.С.Луцький національний технічний університет
Мукачівський державний університет

У статті розглядаються питання ролі інституціонально-організаційного забезпечення при дослідженні використання та охорони туристських ресурсів. Досліджено теоретичні та прикладні аспекти інституціонального забезпечення процесів використання та охорони туристських ресурсів; основні завдання вдосконалення інституціонального забезпечення процесів використання та охорони туристських ресурсів; нормування процесів використання та охорони туристських ресурсів; раціональне використання та охорони туристських ресурсів. Визначено критерії раціональності та проаналізовано законодавчу базу і основні аспекти управління зазначеними процесами. Проаналізовано основні завдання управління розвитком туризму державної адміністрації з позиції реалізації цілей використання та охорони туристських ресурсів; функції Координаційної ради туризму; функції Регіональних комітетів туризму.

Ключові слова: інституціональне забезпечення, раціональне використання та охорона туристських ресурсів; Координаційна рада туризму; Регіональні комітети туризму.

Ефективність використання та охорони туристських ресурсів обумовлена необхідністю взаємодії органів управління з суб'єктами туристської діяльності, потребами колективного вирішення завдань підвищення рівня ефективності використання та охорони зазначених ресурсів, регулювання й управління виробництвом туристської продукції. Існуюче інституціональне середовище туристської сфери гальмує позитивні зрушення як при використанні так і при охороні туристських ресурсів, посилює деформаційні тенденції туристських регіонів. Підтвердженням цьому є думка українського фахівця щодо державного регулювання туристської сфери В.І. Цибуха про те, що "від стану правового забезпечення в Україні в цілому і правового забезпечення функціонування туристичної індустрії зокрема залежить і існування туризму в Україні" [10, с. 82]. Так, в сучасних умовах господарювання, особливої ваги набуває процес удосконалення та реформування відносин у системі державного регулювання туристської сфери на національному, регіональному і місцевому рівнях.

Теоретичні та прикладні аспекти інституціонального забезпечення використання та охорони ресурсного потенціалу загалом та туристичного зокрема, висвітлено у працях вітчизняних і зарубіжних вчених: Н. Антонюк, І. Вахович, Т. Галушкіної, Н. Ганич, З. Герасимчук, В. Голяна, Б. Данилишина, С. Дорогунцова, М. Мальської, С. Погорелова, В. Савчука, Т. Ткаченко, М. Хвесика, Є. Хлобистова, В. Цибуха, Л. Черчик, В. Щурика та іншими.

Однак, на сьогодні недостатньо систематизовані та висвітлені заходи щодо створення нових інституціональних основ забезпечення процесів використання та охорони туристських ресурсів регіону, розробка яких має стати, на нашу думку, передумовою підвищення рівня раціональності таких процесів.

Об'єкти та методи досліджень

Об'єкт дослідження – процеси інституціонально-організаційного забезпечення охорони туристських ресурсів.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методологічних та прикладних засад інституціонально-організаційного забезпечення охорони туристських ресурсів.

Теоретико-методологічною основою аналізу є сукупність принципів, прийомів і методів наукового дослідження інституціонально-організаційного забезпечення охорони туристських ресурсів.

При написанні статті використовувалися такі методи дослідження: історичний, монографічний, експертний, статистичний, дослідницький, абстрактно-логічний та інші.

Постановка задачі

Стан більшості туристських ресурсів засвідчує неефективність державного регулювання туристської сфери та перш за все визначається недосконалістю нормативно-правової бази. Тому, інституціональне забезпечення процесів використання та охорони туристських ресурсів регулює основні норми та критерії раціональності зазначених процесів.

Результати та їх обговорення

У науковій літературі поняття "інституціональне забезпечення" трактується у двох аспектах. З одного боку – це звичаї, традиції, норми поведінки, які прийняті в суспільстві, – "інституції"; з іншого – це їхнє закріплення у вигляді законів, організацій, установ тощо – "інститути". Останні є формами і межами діяльності суб'єктів туризму. Інституціональне забезпечення, яке регулює економічні процеси, формується і відпрацьовується в процесі еволюції [7, с. 171].

Під інститутами у системі регіональної політики використання та охорони туристських ресурсів розуміють сукупність організаційних структур, норм та заходів, які забезпечують раціональність цих процесів.

У цьому напрямі основними завданнями вдосконалення інституціонального забезпечення процесів використання та охорони туристських ресурсів регіону нами вбачається у:

- вдосконаленні нормативно-правового забезпечення реалізації раціонального використання та охорони туристських ресурсів регіонів держави;
- перегляді підходів до організаційно-економічних аспектів управління процесами використання та охорони туристських ресурсів в регіонах з позиції забезпечення реалізації екологічних та соціальних пріоритетів.

В окремих нормативно-правових актах України, прийнятих протягом останніх років, простежується зацікавленість держави в правомірному і регульованому процесі використання та охорони туристських ресурсів в регіонах України. Проте, за результатами компаративного аналізу можна стверджувати, що вітчизняне законодавство та інституційне забезпечення у сфері туризму певною мірою поступається інституційному забезпеченню туристичної сфери сусідніх держав, зокрема Республіки Польща.

Аналіз інституціонального забезпечення використання та охорони туристських ресурсів в Україні засвідчує, що нині діє близько 600 законів, указів Президента, постанов Кабінету Міністрів, відомчих нормативних актів, що прямо або опосередковано стосуються туристської сфери. Незважаючи на порівняно велику кількість нормативних документів, у забезпеченні нормативно-правової бази раціонального використання та охорони туристських ресурсів існує низка проблем, які потребують термінового вирішення. Зокрема, до проблем такого характеру віднесемо:

- складність сприйняття, некоректність, невизначеність, а іноді і відсутність окремих юридично виважених важливих понять, зокрема в законодавстві України немає чіткого визначення поняття раціональне використання туристських ресурсів, відсутні критерії раціональності;
- неврахування специфіки туристської галузі в системі оподаткування, наявність окремих податків, що не стримують раціональне використання та охорону туристських ресурсів;

– суперечливість окремих положень нормативних актів та невідповідність їх положенням Конституції України, законам України та світовим стандартам, які встановлюються міжнародними нормативними актами щодо раціонального використання та охорони туристських ресурсів;

- не відповідність норм законів директивам ЄС в туристській сфері, зокрема норм раціонального використання та охорони туристських ресурсів;

- декларативний характер нормативно-правової бази через недостатню наукову обґрунтованість пріоритетів і напрямів розвитку туризму та відсутність належного фінансування заходів з підвищення рівня раціонального використання та охорони туристських ресурсів в регіонах держави;

- відсутність у державних документах, які визначають напрями та пріоритети регіонального розвитку, взаємоузгодженості заходів та операційних завдань з раціонального використання та охорони туристських ресурсів.

Більшість нормативно-правових актів, що регулюють процеси використання та охорони туристських ресурсів, були прийняті протягом 1995-1999 рр. (винятком є лише ті, що регулюють ліцензування та сертифікацію туристських підприємств). За цей період змінилися не тільки органи, які регулюють зазначені процеси в туризмі, а й соціально-економічні умови діяльності суб'єктів туристської сфери. Ускладнює процес ефективного державного регулювання використання та охорони туристських ресурсів, недосконалість відповідних законів України. Це стосується як норм загального, так і норм спеціального законодавства, якими регулюються процеси використання та охорони туристських ресурсів.

Нормування процесів використання та охорони туристських ресурсів визначається нормативними актами загальної дії і здійснюється за допомогою окремих законів, проте з урахуванням особливостей, передбачених Законом України «Про туризм», і в тих частинах, що йому не суперечать. Тобто, таке законодавство слід вважати законодавством про туризм загальної дії, оскільки предметом його регулювання є як туристські, так і інші суспільні відносини, а його норми є складовою іншого законодавства.

Інституціональне забезпечення процесів використання та охорони туристських ресурсів в частині законодавства загальної дії повною мірою не вирішує проблеми раціоналізації досліджуваних процесів в Україні. Закони спеціальної дії у сфері туризму регулюють безпосередньо процеси використання та охорони туристських ресурсів. Серед них базовим є Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про туризм". Цей Закон визначає загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України у сфері туризму та спрямований на забезпечення закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, охорону здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав при здійсненні туристських подорожей. Саме він встановлює засади раціонального використання туристських ресурсів та регулює відносини, пов'язані з організацією і здійсненням туризму в регіонах України [5, с. 499].

Таким чином, вимога раціональності використання туристських ресурсів України відображена і в Закон України «Про туризм», стаття 3 якого визначає напрями освоєння і розвитку туристських ресурсів України відповідно до програм розвитку туризму, а стаття 6 даного закону визначає збереження цілісності туристських ресурсів, їх раціональне використання, охорону культурної спадщини та довкілля [5].

Відповідно, раціональне використання та охорони туристських ресурсів – обов'язкова вимога природокористування, адже базовий законодавчий акт (Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», стаття 40) у сфері

екології прямо зазначає, що використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з дотриманням раціонального та економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій.

Однією з найважливіших теоретичних проблем, на нашу думку, є неточності та розбіжності у застосуванні тих та інших термінів. Ані Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», ані Закон України «Про туризм» не наводять конкретних критеріїв раціональності ні під час використання ні під час охорони туристських ресурсів, немає також чіткого визначення раціонального використання туристських ресурсів. На нашу думку, саме недосконалість цієї ланки є неприпустимим та породжує інші недоліки, адже раціональність при використанні та охороні туристських ресурсів є обов'язковою вимогою. Саме це і вимагає закріплення у вищезгаданих нормативно-правових актах поняття раціонального використання туристських ресурсів, що полегшить його однакове розуміння та правильне виконання на практиці в регіональному розрізі.

Переважає більшість сучасних нормативних актів вказують на необхідність раціонального використання будь-яких ресурсів, але, на жаль, в них не наводиться законодавче визначення поняття раціональності. Відсутність критеріїв та безпосереднього визначення раціонального використання та охорони туристських ресурсів в законодавстві, потребує аналізу наукових розробок з цього важливого питання, а саме визначення та обґрунтування критеріїв при яких буде досягнуто раціональність використання та охорони туристських ресурсів.

У цьому напрямі основними критеріями раціонального використання туристських ресурсів нами вбачаються критерії економності, ефективності, невиснажливості, безпеки при використанні туристських ресурсів, тоді як критеріями раціональної охорони, на нашу думку, є планомірність, наукова обґрунтованість, екологічність, самовідновлюваність туристських ресурсів [3, с. 171].

На нашу думку, тлумачення поняття раціональності повинно базуватися на основі врахування усіх її складових. Відповідно до наведеного вище, раціональне використання туристських ресурсів доцільно трактувати як економне, високоефективне, невиснажливе їх використання, яке забезпечує відтворення ресурсного потенціалу, створюючи екологічно безпечні умови користування нинішніми та майбутніми поколіннями. У свою чергу, раціональна охорона туристських ресурсів – це планомірні, науково обґрунтовані заходи охорони, які забезпечують екологічність туристських ресурсів та сприяють процесам самовідновлюваності враховуючи їх типологічні особливості.

Таке трактування зазначених процесів дозволить досягти стабілізації процесів раціонального використання та охорони туристських ресурсів, покращити їх екологічний стан, повніше та вигідніше використовувати туристський потенціал, забезпечить туристські інтереси населення, сприятиме збереженню туристських ресурсів для нинішніх та майбутніх поколінь [3, с. 103].

Для того, щоб підвищити рівень раціональності використання туристських ресурсів та в повній мірі запровадити європейську модель, яка є ефективною щодо вирішення поставлених проблем, в Україні необхідно здійснити низку заходів, спрямованих на децентралізацію управління туристською діяльністю, створити місцеві туристські адміністрації та передати їм частину управлінських функцій, зокрема, щодо сертифікації туристських ресурсів. Це є тим більше актуальним у зв'язку із декларацією України євроінтеграційних пріоритетів на майбутнє.

Зважаючи на зазначене, базовою ланкою в системі органів управління процесами використання та охорони туристських ресурсів України виступають міські, районні,

відділи туризму та управління. Відділи туризму забезпечують втілення в життя державної політики раціонального використання та охорони туристських ресурсів на відповідній території, аналізують показники еколого-економічного стану туристських ресурсів міста та району, здійснюють заходи з підвищення рівня ефективності використання та охорони туристських ресурсів.

Основними завданнями управління розвитком туризму державної адміністрації з позиції реалізації цілей використання та охорони туристських ресурсів є:

- розробка регіональних програм розвитку туризму, які базуються на пріоритетах раціонального використання та охорони туристських ресурсів;
- забезпечення реалізації державної бюджетної політики раціонального використання туристських ресурсів на відповідній території;
- складання розрахунків до проекту місцевого бюджету щодо розвитку туристської галузі і подання їх на розгляд відповідної місцевої держадміністрації;
- підготовка пропозицій щодо фінансового забезпечення заходів раціонального використання та охорони туристських ресурсів району;
- здійснення загальної організації та управління процесами раціонального використання та охорони туристських ресурсів.

Основною метою регулювання процесів використання та охорони туристських ресурсів в межах компетенції зазначених органів управління, як складової частини загальної системи управління в туристській сфері є встановлення правил і меж економічно раціонального та екологічно безпечного використання туристських ресурсів.

До компетенцій органів місцевого самоврядування у напрямку раціонального використання та охорони туристських ресурсів регіону відносять:

- затвердження місцевого бюджету у відповідності до задач підвищення рівня раціонального використання та охорони туристських ресурсів регіону;
- затвердження цільових комплексних програм раціонального використання та охорони туристських ресурсів, що мають інвестиційне, екологічне та соціальне спрямування;
- встановлення видів та ставок місцевих податків і зборів щодо використання та охорони туристських ресурсів;
- створення позабюджетних цільових фондів, в т.ч. екологічних фондів охорони навколишнього середовища тощо.

У напрямку фінансового забезпечення реалізації процесу охорони ресурсів державне управління бере участь у формуванні фондів охорони навколишнього природного середовища та забезпечує використання бюджетних асигнувань за цільовим призначенням, складає і подає в установленому порядку відповідну звітність [1, с. 407].

Отже, фактично функції державного управління процесами використання та охорони туристських ресурсів зводяться до адміністративного керування такої діяльності і вони не в повній мірі беруть участь у формуванні еколого-економічних пріоритетів досліджуваних процесів регіону. Те ж стосується й інших територіальних представництв Міністерств і відомств, які мають відношення до регулювання процесами використання та охорони туристських ресурсів. Функції зазначених представництв обмежені суто адміністративним втручанням у вирішення певних еколого-економічних проблем безпеки використання та охорони туристських ресурсів, однак не передбачають їх участі у формуванні фінансових пріоритетів щодо зазначених процесів регіону.

Державне управління процесами використання та охорони туристських ресурсів здійснюється за лінійно-функціональною структурою, у якій важко прослідковується

алгоритм формування пріоритетів використання тих чи інших типів туристських ресурсів в регіонів та відповідне їм фінансове забезпечення. Вищенаведене свідчить про потребу перегляду підходів до інституціонального забезпечення регіональної політики раціонального використання та охорони туристських ресурсів на основі виведених критеріїв раціональності.

До складу інституціональної структури зазначеного управління, на нашу думку, слід включити Координаційну раду туризму, яка безпосередньо регулювала б процеси раціонального використання та охорони туристських ресурсів. Такий орган, на нашу думку, повинен входити до складу Державного агентства України з туризму та курортів та мати представницькі органи у регіонах через формування Регіональних комітетів туризму.

До функцій Координаційної ради туризму пропонуємо віднести:

- оцінку процесів використання та охорони туристських ресурсів;
- прогнозування тенденцій щодо обсягів використання туристських ресурсів регіонів;
- позиціонування туристських регіонів за напрямками фінансового забезпечення охорони туристських ресурсів;
- вибору типу регіональної політики використання та охорони туристських ресурсів;
- підготовка нормативно-правової бази щодо забезпечення раціонального використання та охорони туристських ресурсів;
- розробка організаційно-економічного механізму використання та охорони туристських ресурсів;
- пошук інвестиційних джерел охорони туристських ресурсів;
- розподіл стимулюючого та підтримуючого бюджетів використання та охорони туристських ресурсів між регіонами;
- встановлення критеріїв раціональності використання та охорони туристських ресурсів регіону;
- оцінка результативності використання бюджетних коштів на охорону туристських ресурсів;
- порівняння досягнутих результатів рівня раціональності використання та охорони туристських ресурсів усіх регіонів країни.

Відповідно до переліку функцій Регіональних комітетів туризму доцільно включити:

- моніторинг причин появи тих чи інших негативних факторів впливу на стан та розвиток туристських ресурсів регіону;
- оптимізація інвестиційних потоків за пріоритетними типами туристських ресурсів залежно від їх статусу;
- формування спільно з Координаційною радою туризму фінансових пріоритетів реалізації цілей раціонального використання та охорони туристських ресурсів територій;
- розробка та реалізація цільових комплексних програм раціонального використання та охорони туристських ресурсів регіону;
- діагностика зарубіжних інвестиційних програм та проектів регіонального розвитку туризму;
- постійна та оперативна оцінка ефективності виконання програмно-цільових проектів раціонального використання та охорони туристських ресурсів регіону;
- відстеження результатів діяльності підприємницьких структур регіону, яким були надані пільгові умови для проведення охоронної політики туристських ресурсів;

- згладжування регіональних асиметрій фінансового забезпечення раціонального використання та охорони туристських ресурсів адміністративних територій регіону;
- оцінка результативності фіскальної політики туристських територій.

Для реалізації покладених на Координаційну раду та Регіональних комітетів туризму функцій слід запровадити перспективну систему побудови організаційної структури інституціонального управління процесами використання та охорони туристських ресурсів регіону, яка передбачає програмно-цільовий підхід до формування пріоритетів раціональності зазначених процесів.

Висновки. Формулюючи інституціональні засади використання та охорони туристських ресурсів, законодавство покладає на державу обов'язки сприяти раціоналізації зазначених процесів, створювати відповідні умови для ефективного розвитку туристських об'єктів та територій, визначити пріоритетні напрями розвитку туризму, спрямовувати бюджетні кошти на розробку і реалізацію програм раціонального використання та охорони туристських ресурсів, формувати уявлення про Україну як державу з величезними потенційними туристськими можливостями.

Особливістю зазначеного підходу має стати залучення до процедури регулювання процесів використання та охорони туристських ресурсів координаційних рад туризму, які формуватимуться з регіональних представників комітетів туризму з метою отримання повної та достовірної інформації про стан туристських ресурсів. Така структура органів управління туристською сферою дозволить підвищити рівень ефективності використання туристських ресурсів, адже згідно запропонованої схеми інформація щодо регулювання досліджуваних процесів буде формуватися в межах регіону.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вахович І.М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: методологія формування та механізми реалізації: Монографія / І.М. Вахович. – Луцьк: Надстир'я, 2007. – 496 с.
2. Герасимчук З.В. Трансформація інституціонального механізму природокористування в умовах глобалізації: екологічні імперативи та системи суперечності: Монографія / [Герасимчук З.В., Вахович І.М., Голян В.А., Олексюк А.О.] За науковою ред. д.е.н., проф. Герасимчук З.В. – Луцьк: Надстир'я, 2006. – 225 с.
3. Герасимчук З.В. Теоретико-методологічні засади раціонального використання та охорони туристичних ресурсів / Герасимчук З.В., Матвійчук Л.Ю. // науково-методичний журнал Державне управління. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – С. 102-109;
4. Данилишин Б.М. Екологічна складова політики сталого розвитку: Монографія / Б.М. Данилишин. – Донецьк: Юго-Восток ЛТД, 2008. – 256 с.
5. Мальська М.П. Міжнародний туризм і сфера послуг / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Н.М. Ганич: Підручник. К.: Знання, 2008, - 661 с.
6. Погорелов С.Б. Інституціональне забезпечення трансформації державної власності / С. Б. Погорелов, С. А. Бебело // Наукові праці ДонНТУ. - 2005. - Вип. 89-2. - С. 170-175.
7. Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях / [Андреева Н.М., Бараннік В.О., Белашов Є.В. та ін.]; За науковою ред. д.е.н., проф. Хлобистова Є.В. / РВПС України, ШПРЕД НАН України, СумДУ, ЛНТУ, НДІ СРП. – Сімферополь: Фенікс, 2010. – 582с.
8. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: Монографія / Т.І. Ткаченко. – 2-ге вид., випр. та доповн. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 463 с.
9. Хвесик М.А. Інституціональна модель природокористування в умовах глобальних викликів: Монографія / М.А. Хвесик, В.А. Голян – К.: Кондор, 2007. – 480 с.
10. Цибух В. Державне регулювання у сфері туризму в Україні / В. Цибух // Статистика України. – 2005. - № 1. – С. 80-84.

АННОТАЦІЯ

**ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО-ОРГАНИЗАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОХРАНЫ
ТУРИСТИЧЕСКИХ РЕСУРСОВ**

В статье рассматриваются вопросы роли институционально-организационного обеспечения при исследовании использования и охраны туристических ресурсов. Исследуются теоретические и прикладные аспекты институционального обеспечения процессов использования и охраны туристических ресурсов; основные задания улучшения институционального обеспечения процессов использования и охраны туристических ресурсов; нормирования процессов использования и охраны туристических ресурсов; рациональное использование и охрана туристических ресурсов. Определены критерии рациональности и проанализированы законодательная база и основные аспекты управления данными процессами. Проанализированы основные задания управления развитием туризма государственной администрации с позиции реализации целей использования и охраны туристических ресурсов; функции Координационной рады туризма; функции Региональных комитетов туризма.

Ключевые слова: институциональное обеспечение; рациональное использование и охрана туристических ресурсов; Координационная рада туризма; Региональный комитет туризма.

SUMMARY

**INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL ENSURING THE PROTECTION OF TOURISM
RESOURCES**

The article deals with the role of institutional and organizational support for the usage and protection of tourism resources. The theoretical and applied aspects of institutional ensuring process of the usage and protection of tourism resources; the main task of improving institutional ensuring process of the usage and protection of tourism resources; valuation processes of usage and protection of tourism resources; rational usage and protection of tourism resources have been researched. The criteria of rationality have been defined and analyzed the legislative framework and the main aspects of this process. The basic task of managing the development of tourism administration from the perspective of implementation purpose of the usage and protection of tourism resources; functions of the Coordinating Council of Tourism; Regional tourism committee functions have been analyzed.

Keywords: institutional ensuring, protection and rational usage of tourism resources; coordinating council of tourism; regional tourism committee.

УДК 338.48

ОЦІНКА РЕКЛАМНОЇ ПОЛІТИКИ ТУРИСТСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

ПАПП В.В., ВАШУРІН О.І., ОСТАШ В.

Мукачівський державний університет

У статті розглядається питання ролі рекламної політики при плануванні діяльності туристських підприємств. Акцентується увага на основних завданнях та цілях реклами туристського продукту, типах реклами туристського продукту. Аналізуються питання рекламних комунікацій як непрямой форми переконання, параметрах реклами та товарів призначення. Досліджується рекламна діяльність туристського підприємства як комунікативної системи; види та завдання рекламної кампанії туристського підприємства; рекламна стратегія туристського підприємства та шляхи ефективності її реалізації.

Ключові слова: реклама туристського продукту; типи реклами туристського продукту; імідж реклами туристського продукту; рекламні комунікації; рекламна діяльність туристського підприємства; рекламна кампанія; рекламна стратегія.

Актуальність теми дослідження. Значення реклами невідпинно зростає в усіх соціальних установах. Реклама починає набувати цінності не тільки тому, що забезпечує успішну практичну маркетингову діяльність туристської кампанії, але й сама по собі як незалежна структура з конкретними функціями і цілями.